

De breuk binnen de SDAP werd een tijd lang gelijmd: Schmidt kwam zelfs in het partijbestuur; hij liep er boos uit weg, toen dat college met op twee na algemene stemmen weigerde, zijn protest te ondersteunen tegen het feit dat de Vara uit een concept-radiorede o.m. de zinsnede geschrapt had waarin hij, eind 1931, de verwachting uitsprak, 'dat indien het fascisme door middel van burgeroorlog, terreur en dictatuur de Duitse arbeidersklasse zou pogen te onderdrukken, de Duitse arbeiders dan konden rekenen op de hulp van hun machtigste bondgenoot, Sowjet-Rusland.' Dat hij zelf luttele maanden tevoren door de vertegenwoordiger van die 'machtigste bondgenoot' bij de 'politieke schoften' ingedeeld was, wist hij niet en vermoedde hij evenmin.

Maart '32 kwam de splitsing. Schmidt werd eerste secretaris van een nieuwe groepering, de Onafhankelijk Socialistische Partij, Fimmen werd eerste voorzitter, Jacques de Kadt (die enkele jaren overtuigd communist geweest was maar spoedig met de CPH, daarna met de Sowjet-Unie, tenslotte met het communisme gebroken had) tweede. 'Het is verkeerd, zich aan voorspellingen te wagen', schreef de oprichter van het NVV, Henri Polak, in het sociaal-democratisch dagblad *Het Volk*, 'maar alle gegevens zijn voorhanden die het vermoeden wettigen dat der OSP' (ik kan de verleiding niet weerstaan, het archaïsme van de befaamde taalpurist onaangetaast te laten)

'geen lang leven beschoren zal zijn . . . Gedurende enige tijd zal de OSP zich geducht roeren . . . In 1933 zal zij kandidaten voor de Kamer stellen in de hoop dat er in het land allicht vijf-en-twintig-duizend onnozelen gevonden zullen worden die, onder de bekoring van revolutionair klinkend gebazel, hun stem verspillen.'¹

Het werden er 27 443 – toch nog te weinig voor een Kamerzetel.²

Het ontstaan van de OSP en de al gesignaleerde groei van de CPH waren beide politieke verschijnselen die ten nauwste samenhingen met wat van 1930 af het klemmendste probleem werd in de Nederlandse samenleving: de omslag in de conjunctuur en de snelle uitbreiding van een massale werkloosheid.

¹ *Het Volk*, 2 april 1932. ² Voor 58% afkomstig uit vijf kieskringen: Rotterdam, Amsterdam, Overijssel (Twente), Friesland, Noord-Holland-Noord (de Zaanstreek).